

Брати по зброї. Як бандерівці та петлюрівці «Костопільську Січ» створювали

"Костопільська Січ" мала підготувати військоове формування, вояки якого у подальшому мали вести боротьбу проти більшовиків і нацистів за "Самостійну Україну". У Костополі нелегально кувалися кадри для майбутньої Української повстанської армії

Далекі події літа 1941 року на Волині та Поліссі ще чекають свого уважного та вдумливого дослідника.

йону став Дмитро Серветник, а комендантом міліції призначено оунівця Павла Шидловського.

ших місцевостей, висилаючи кожночасно наперед людей, щоб повідомляли населення, приготували священника...

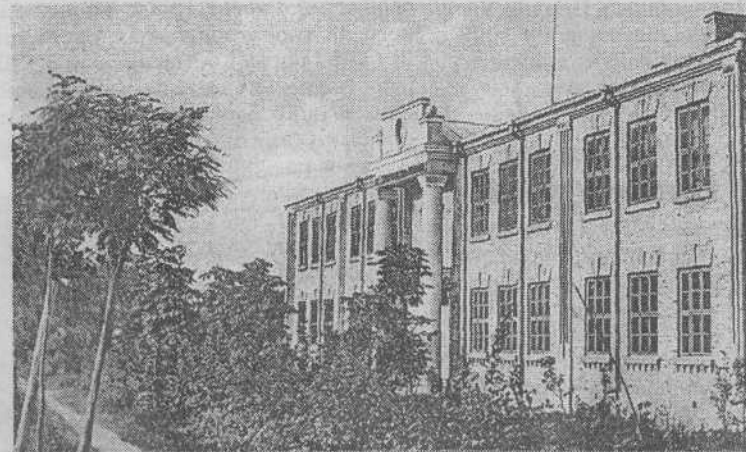
Слідуючим місцем проголошення після м.Костополя було старе історичне поселення з 16-го століття м. Степань".

З газети "Самостійність" дізнаємося, що вже 6 липня у Костополі організовано відділ Української народної міліції (УНМ), який почав роззброювати залишки радянських військових частин.

Крім того, було організовано команду самоохорони міста, яка видала ряд наказів до місцевого населення. У подальшому новоутворена Костопільська окружна управа адміністративно охопила 5 районів – Костопільський, Деражненський, Степанський, Березнівський та Людвигівський.

У кожному з цих районів формувалися районні відділи УНМ, підпорядковані окружному керівництву у м. Костопіль.

20 липня у Костополі відбулася нарада керівників районних

Приміщення польської школи в м. Костополі, яке використовувала "Костопільська Січ" в 1941 році

Вони промайнули дуже швидко, затерлися у пам'яті учасників, залишилися лаконічними текстами на шпальтах тогочасних газет чи окремими вкрапленнями в зві-

У період з 7 по 12 липня проголошення Державності за ініціативи місцевого керівництва ОУН(б) відбулося в містечках: Деражне, Степань, Березниця,

рамку притягнути усіх старшин, підстаршин і рядовиків-українців Червоної армії. Притягати теж бувших польських старшин-українців та старих старшин УГА і УНР, оскільки вони ще в військовій формі".

Окремо у цьому документі зазначалося, що "служба безпеки – це другий важливий державний сектор, що його ОУН мусить, по змозі як найсильніше опанувати. Усе керівництво місцевими підрозділами Служби безпеки мусять бути в руках ОУН. На комендантів Народної міліції, як органу Служби безпеки та керівників окремих відділів, давати найпевніших, випробуваних членів. Також усі апарати і кадри СБ, а передовсім її військові і політичні відділи обсаджувати якнайбільше членами ОУН. В районі, окрузі Службою безпеки кермує районний, окружний комендант Народної міліції".

Ці ж інструкції передбачали, що в кожному районі має діяти озброєний курінь чисельністю 800-900 людей. Такий курінь

Один із керівників "Костопільської Січі" підполковник армії УНР Олександр Новицький, 1942 рік

творення спеціальних відділів окремого призначення. Носили вони військовий характер, виховували молодь у військовому дусі, навчали її володіти зброєю... В Костополі такий відділ нараховував 450 людей і на цьому припинили приймати людей з огляду на побутові, санітарні і інші причини. Комен-

націоналістів (бандерівської фракції).

Але ці події вплинули на національну свідомість місцевих українців, показали їхню спроможність до самоорганізації та пошуку фахівців у різних галузях державного будівництва.

Багатьом відома розрекламована Тарасом Боровцем історія "Поліської Січі", але мало хто знає, що поруч з нею існувало інше військове формування, яке у той час отримало назву "Костопільська Січ".

У момент його створення об'єдналися зусилля молодих українців-націоналістів та колишніх старшин армії Української Народної Республіки. Та про все по порядку.

У липні 1941 року на Костопільщині місцева мережа ОУН(б), яку очолював Григорій Рибак, організовує проголошення Державності, у кожному районі Костопільської округи.

Місцеві оунівці вирішили скористатися тим, що німецькі підрозділи у цьому регіоні майже не затрималися, а окупаційна адміністрація ще не була створена. Відповідно, можна було спробувати утворити місцеву українську адміністрацію, міліцію та інші подібні органи місцевого самоврядування.

"Дня 8.VII. появилися в окрузі плакати, які проголошували Самостійність України... Під жовто-блакитним прапором на церковних сходях зібралась поклікана ОУН президія. В імені Окружного Проводу ОУН друг Рибак Гриць відкрив збір громадянства й передав слово другому Луцикові А."

Після того Григорій Рибак прочитав текст Акта проголошення Української Держави. Також було оголошено список тимчасового керівництва Костопільського району. На чолі ра-

дубровиця, Сарни, Березне та Володимирець.

Активний учасник цих подій Роман Петренко (насправді Євген Татура) у спогадах торкнувся цих подій:

"В перших числах липня до м. Костополя прибув Андрій Луцик, який на доручення Рівненської обласної управи мав очолити окружну управу в м. Сарнах. Перше величаве проголошення Акту 30-го червня відбулось при великому здвигі

управ, що увійшли до складу однойменної округи. Представників з 5-ти вищезгаданих районів поінформовано, що вже організовано окружний відділ державної безпеки, якому підпорядковувались відповідні міські та районні і сільські народні міліції.

Підставою для їх формування були вказівки з м. Рівне та відповідні інструкції:

"На очищеній з ворожих сил території ОУН творить міліцію,

повинен об'єднувати три сотні стрілецькі та одну сотню кулеметну, а також сформувати кінний відділ (50-100) вояків. Учасники мають носити жовто-синю опаску на лівому плечі.

Але насправді, у жодному районі Костопільської округи таких великих формувань не було створено. На Поліссі цій структурі та чисельності наближено відповідали "Костопільська Січ" під командуванням полковника Івана Лиходька та "Поліська Січ" Тараса Боровця (отаман Тарас Бульба), яка з кінця серпня 1941 року перебазувалась у місто Олевськ Житомирської області.

На початковому етапі імпровізовані підрозділи "Костопільської Січі" вступали у бій з окремими групами червоноармійців чи відступаючих груп енкаведистів.

В одному зі звітів повідомляється, що 31 липня 1941 року відбувся бій міліції в містечку Степань. 100 міліціантів на чолі з полковником Лиходьком розбили супротивника. У результаті сутички 8-ро більшовиків було вбито, 8-ро взято у полон.

"Книга фактів терору німецьких і большевицьких окупантів та боротьби проти них організації українських націоналістів і української повстанської армії..." містить інформацію про те, що в період з липня по серпень 1941 року "Провід ОУН зорганізував цілий ряд підстаршинських військових шкіл, в тому числі підстаршинські школи в містечку Клевані біля Рівного, в Луцьку, Костополі, Поморянах та інших місцевостях. З тих шкіл вийшли опісля перші кадри УПА".

За спогадами Р. Петренка саме окружний керівник ОУН(б) Іван Литвинчук займався питаннями формування відділів УНМ у Костополі та Сарнах.

"В той час започатковано

ковник А. Лиходько, заступав його також старшина армії УНР сотник Олександр Даниленко".

Донька полковника І. Лиходька Галина пригадує, що "Костопільська Січ" мала три сотні на чолі з "Лисом", "Миросом" та "Галатою". Також вона помилово асоціює створення цього формування з діяльністю Т. Боровця. На той час п. Галині було всього 14 років і вона не могла знати деталей створення "Січі" у Костополі.

Крім того, у кримінальній справі заарештованого начальника штабу "Костопільської Січі" Олексія Новицького міститься протокол допиту Г.Швед (Лиходько) від лютого 1951 року, де вона жодним словом не згадує про якісь дії Т. Боровця в організації сотень січовиків у містечку Костопіль:

"...мій батько розповідав, що в школі "січовиків", де був керівником мій батько, Новицький був його заступником, носив форму... Мені неодноразово доводилось бачити Новицького разом з моїм батьком, вони по місту їздили на мотоциклі чи легковій автомашині... Я бачила, що "січовики" ходили по місту трьома колонами, але скільки їх було мені не відомо".

Те, що Т. Боровець та І. Лиходько були знайомі і час від часу зустрічалися, підтримували дружні стосунки, не означає, що "Костопільська Січ" входила до складу "Поліської Січі".

Проте журналіст Іван Ольховський у своїй книзі про Т.Боровця "Засновник УПА", ігноруючи цілу низку джерел та спираючись лише на спогади Г.Швед (Лиходько), розповсюджує неправдиву інформацію про те, що Костопільський курінь УНМ – складова частина "Поліської Січі".

Продовження читайте у наступному номері

Командир "Костопільської Січі" полковник армії УНР Іван Лиходько (крайній зліва)

народу, в м. Костополі.

Після служби Божої і молебня патріотичні промови виголосили о. Стефан Всылців і А. Луцик. Подібні мітинги були проведені в сусідніх містечках на північ від м. Костополя.

Вдалося зареєструвати в Івановій Долині мале пожежне тяглове авто... Цим кольоритним (де авто було яскраво червоне) транспортом, ми втрюх – "Гриць", А. Луцик і я – вийхали до ін-

парамілітарні організації та стабільні військові частини і всі необхідні для нормального функціонування державного життя установи... Коли терен опановано, тоді військо перебирає тільки військові справи терену, а всі інші питання мають належати до компетенції цивільної влади".

"З місця переформувати повстанчі загони в регулярні частини. До співпраці в тому нап-